

Иван Сергејевич Тургенев (1818 – 1883) руски књижевник. Стекао је свестрано образовање уз немачке и швајцарске гувернанте и интернатско школовање у Москви, а касније студира књижевност, језик и филозофију у Москви и Берлину.

Био је руски властелин који је већину живота провео у Немачкој и Француској где је био у друштву великих књижевника попут Емила Золе, Флобера и браће Гонкур те је тако стекао популарност на западу и самим тиме имао утицај на неке друге књижевнике. Познатија његова дела су збирка новела Ловчеви Записи (1852), романи Рудин (1856), Племићко Гнездо (1859), Очеви и деца (1862) затим збирке цртица Песме у прози (1878) и Сенилиа(1882).

Књижевну славу стекао је делима Ловчеви записи и Очеви и деца. Тургенев је сликар феудалне Русије, песник руског крајолика, писац сувишних људи, приказивач сукоба нараштаја. У Ловчевим записима ствара сеоске новеле с ловцем као приповедачем, који сусреће занимљиве типове руских сељака и у додиру са њима сазнаје за њихове природне способности и таленте. У структури тих новела посебно место заузимају поетски крајолици средњих области Русије. У романима је покушао да одговори на питања која је пред њега постављао друштвени развитак Русије. Засновани су као романи карактера, у којима су приказани за оно време карактеристични представници руских интелектуалаца, њихов развој, судбина и однос према дневној проблематици.

У структури Тургеневљевих дела посебно место заузима поетски пејзаж затим дијалози, који се воде међу интелектуалцима, описи племићких и властелинских имања, а посебна је пажња посвећена женским ликовима, лепим, племенитим, и активним (Наталија, Лиза, Јелена, Маријана и др.). Поткрај живота Тургенев ствара низ елегичних, филозофски интонираних цртица, Песме у прози.

Поред своја два најзначајнија дела написао је низ других који такође имају велику вредност јер описују и показују прилике и проблеме у Русији, а Тургенев их покушава решити или бар указати на њихово решење, а то су романи као Рудин и Племићко гнездо где обликује тип "сувишних људи", способних интелектуалаца, али немоћних да своје идеје претворе у дело. У предвечерју приказује енергичног младића који се бори за национално ослобођење своје земље. У роману Дим приказује и себе тј. младиће који су одвојени од живота своје земље (велики се део радње догађа у немачком лечилишту). Последњим романом Новина говори о генерацији која одлази у народ желећи тако да покрене руске народне масе на акцију.

ШУМА И СТЕПА

Лов с пушком и псом је диван, а ужитак је извести се у пролеће пре зоре. На небу понегде трепне звезда, поветарац налети као лагани вал, нејасан шапат ноћи. Пар белих гусака, тек што су се пробудиле, пролазе немо и полако преко пута. Рибњак се тек почиње пушити. Коњи звучно гацају по локвама, а кочијаш звиждуће. Руб се неба руди, ваздух бива светлији, цеста све видљивија. У сељачким кућама горе лучи црвеним пламеном и чују се снажни гласови. Светлост надлази као бујица. Сунце се диже, небо је ведро. Време ће бити дивно. Попели сте се на брдо. Какав видик! Река се вијуга и повлачи нејасно кроз маглу, за њом ливаде за ливадама, брежуљци, кроз влажан сјај просут зрацима. Јасно се истиче даљина.

Како слободно дишу груди, како се брзо покрећу удови, како се крепи сав човек, прожет свежим дахом пролећа. Летње јулско јутро. Ко је осим ловаца искусио како је лепо шврљати у зору кроз грмље. Траг ваших ногу остаје за вама као зелена црта на росној трави. У глави вам се врти и осећате умор од обиља миомириса. Сунце се диже све више и више. Ево већ је вруће. "Где би се ту брате могао напити воде" - питате косца. "Па ено вам у јарузи бунара". И заиста под обронком крије се извор. Свалите се на земљу, напијете се, али сте лењи да се макнете. "Али што је ово? Навлачи ли се облак. Севну муња. О, па ево две. Трава, грмље, све је одједном потамнело. Каква кишица! Какве муње! Олуја је минула, излазите из сеника. Боже, како све блиста, како је зрак свеж, како мирише на јагоде и гљиве. Већ пада мрак. Вечерње руменило плануло је као пожар. Сунце се смирило. Једна се звезда упалила на трепери. Време је да пођете кући. Обесивши пушку о раме, идете брзо као да сте уморни. Пада ноћ. Месећ излази, а ено доле у селу трепере светла.

А како је та иста шума лепа у јесен. Нема ветра, ни сунца, ни светла, ни кретања. Благим ваздухом шири се јесенски мирис, налик на мирис вина. На липама висе последње злаћано лишће. Влажна се земља угиба под ногама. Груды мирно дишу, али душу обузима чудан немир.

Идеш, а пред очи ти излазе драге слике, драга лица, мртва и жива. Човек влада свом својом прошлошћу, свим својим осећајима и силама, свом својом душом. Кренули сте у далеко ловиште у степу. Какав степски крај. Погледаш брда, какав видик. Од села до села воде уски путевци. Цркве се беле, а међу врбацама светлуца се речица. Возите се све даље и даље. Хумови су све мањи, а дрвећа готово и нема. Након ње, бескрајне непрегледне степе.

А у зимски дан ићи по снежним наносима, удисати студен, оштар ваздух, нехотице жмирити због ситног светлуцања меког снега који вас заслепљује.

А први пролећни дани, када све заблиста, кроз окопнели снег већ мирише угрејана земља. Поверљиво певају шеве, а бујице се ваљају из јаруге у јаругу весело жуборећи.

ЛОВЧЕВИ ЗАПИСИ - *Иван Сергејевич Тургенјев*

Ловчеви записи су збирка више од двадесетак кратких приповедака које су биле објављиване током неколико година и скупљене у јединствену збирку. С обзиром на то да Тургенјев у збирци искрено проговара о односу кметова и њихових господара, описује свакодневицу и тежак живот кметова те критикује племство, иако је и сам племићког порекла, руске су га власти оштро осудиле те је био кажњен затвором и прогоном на своје имање.

У збирци су дати изванредни лирски описи руске природе због чега се чини као да се његова дела на тренутак приближавају поезији у прози.

Знате ли, на пример, какав је ужитак извести се у прољеће пре зоре? Излазите на улазне степенице... На загаситом небу где-где трепере звезде; влажан поветарац понекад налети као лагани вал, чујете суздржан, нејасан шапат ноћи; дрвеће слабо шуми, обавијено сенама... (одломак из приповиетке Шума и степа)...

У његовим је описима такође приметна наклоност према малим, обичним људима с којима се сусретао на руском селу, а такође велику улогу заузима опис лова у који је Тургенјев као страствени ловац редовно одлазио.

Као реалистички писац, имао је задатак да умјетничко дело поткрепи чињеницама из живота држећи се Стендаловог начела: "Живот је као огледало на путу", оцртава лепоту облака, али и блата, настојећи логички мотивисати акције и догађаје, не износећи притом своје ставове, него има улогу аналитичара друштвеног стања.

Род: епика

Врста дела: приповетке о лошем положају тадашњих сељака, а поготово кметова.

Место радње: Русија

Време радње: 1852. година

Тема: тежак положај сељака и кметства, изругивање руског племства

Проблематика која се обрађује у делу:

-Мукотрпан живот кметова

-Господска самовоља

-Опис стварних ликова сељака и племића

Опис неразумевања плебејских интелектуалаца и конзервативног племства.

Структура дела - Збирка од двадесет и пет приповедака, у којима су приказани ликови сељака и племића, иживљавање властелина над кметовима, те ширење мишљења како штету по властелу може проузроковати смањење поштовања према племићком сталежу.